

Klimatilpasning kan gøre byerne sundere

Klimatilpasning handler om mere end teknik. Ved at inddrage fagfolk fra andre områder end det tekniske kan klimatilpassede veje aktivere borgerne og gøre hverdagen grønnere og sundere, viser projekt i Aarhus.

Klimatilpasning bliver ofte anset for primært at være et teknisk anliggende. Men hvis vi ikke tænker ud over siloerne, så spilder vi de mange ressourcer, der skal bruges til klimatilpasning i de kommende årtier. Klimatilpasning har store potentialer for at omdanne vigtige områder i byen, og et udviklingsprojekt i Aarhus viser, at klimatilpasning kan bidrage til blandt andet at styrke byens sundhedskvaliteter. For eksempel kan klimatilpassede veje aktivere borgerne og gøre hverdagen grønnere og sundere. Denne nytænkning kræver imidlertid, at fagfolk fra ikke-tekniske områder som for eksempel sundhed bliver engageret i klimatilpasning og er med til at formgive den klimasikrede by. Udviklingsprojektet drives af Aarhus Vand og Aarhus Kommune i samarbejde med Aalborg Universitet og Vand i Byer og har udviklet værktøjer til de innovative samarbejder om klimatilpasning.

Multifunktionelle vejlandskaber
Aarhus Vand er i gang med at separere regnvand fra spildevand og har sammen med Aarhus Kommune

ambitioner om samtidig at udvikle grønne-blå-grå infrastrukturer, der kan optage, forsinke og lede regnvandet i byen for at undgå oversvømmelser og effektivisere spildevandsrensningen. Etableringen af grøn-blå infrastrukturer til regnvand på overfladen skaber en unik mulighed for at arbejde strategisk med at redesigne byen og styrke dens kvaliteter. Vejene udgør et centralt fokusområde i dette vandtekniske udviklingsarbejde. Regnvandet kan naturligvis også håndteres i haver, grønne områder og parker, hvor der er en stor opbevaringskapacitet i en tæt by, men disse arealer udgør kun en begrænset del af byens overflader. Vejarealerne ses derfor som en

væsentlig ressource til at håndtere regnvand og blandt andet lede vandet til andre grønne områder, hvor det ikke gør skade.

Vores veje kan også ses som en indgang til at tale om sundhedseffekter, fordi vejen er det byrum, som vi møder lige uden for vores hoveddør. En undersøgelse fra WHO peger på, at flere faktorer i lokalmiljøet som for eksempel vejudformning, fodgængervenlighed, æstetik og byinventar er positivt associeret med fysisk aktivitet og aktiv livsstil (Schoeppe og Braubach 2007). Vejens design er således relevant for de store udfordringer med sundhed og voksende sundhedsbudgetter, som vores samfund står overfor, hvor for eksempel

“ Vejens design er relevant for de store udfordringer med sundhed, som vores samfund står med, hvor for eksempel mange børn og voksne er for inaktive.

mange børn og voksne er for inaktive i deres dagligdag, og mange ældre oplever at være isolerede. Det er også baggrunden for Londons strategiske satsning på "Healthy Streets", der understøttes af tal for sundhedseffekter og enorme samfundsøkonomiske besparelser, hvis bare hver londoner går eller cykler 20 minutter hver dag.

På den måde bliver vejen central i en multifunktionel ligning, som skaber en kobling mellem regnvand, byrum, hverdagsliv og sundhed. Klimatilpasning bliver en løftestang til at udvikle den lokale vej med hastighedsdæmpning, oplevelsesrige og inviterende byrum samt stiforbindelser. Det er dén tankegang om multifunktionelle veje, der er udviklet på i projektet i Aarhus.

Få de sundhedsfaglige med

En projektgruppe med klimatilpasningsfagligheder på tværs af Aarhus Vand og Aarhus Kommune er drivende for projektet og visionen. Sundhedsfaglige professionelle er naturligvis ikke i udgangspunktet opmærksomme på, at klimatilpasning kan have værdi for deres fagområde. Tværtimod vil de fleste andre faggrupper opleve, at klimatilpasning er noget, som andre tager sig af, og som i nogle tilfælde kan være u hensigtsmæssig i forhold til faggruppernes egne målsætninger. I det innovative projekt har vi derfor arbejdet aktivt og systematisk med at se på, hvad der kan invitere og motivere andre faggrupper som sundhed, omsorg og skole til at engagere sig aktivt i udviklingsarbejdet med klimatilpasning. Dette arbejde med at opbygge nye netværker og formulere relevante temaer for klimatilpasningen på tværs af forvaltninger er udgangspunktet for at kvalificere den efterfølgende dialog med borgerne og andre lokale aktører. Første skridt var at udforske de kommunale strategier og politi-

ANNE LAUSTSEN

Fagchef for klimatilpasning i Aarhus Vand

GITTE NORMAND ANDERSEN

Teamleder Vand og Natur i Aarhus Kommune

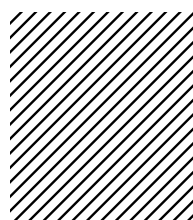
BIRGITTE HOFFMAN

lektor fra Sektion for Design og Bæredygtig Omstilling på Aalborg Universitet

MAJ-BRITT QUITZAU

lektor fra Sektion for Design og Bæredygtig Omstilling på Aalborg Universitet

ker, der kan forankre klimatilpasning i byens udvikling. Det førte til overskrifter for værdiskabelsen om natur, sundhed og et godt børnefamilieliv. Med dette afsæt opsøgte centrale medarbejdere fra Teknik- og Miljøforvaltningen i Aarhus Kommune systematisk relevante kommunale fagområder for at invitere dem til dialog om det kommende udviklingsarbejde.

En række workshops i projektet skabte en konstruktiv arena for, at dagsordner fra de forskellige forvaltninger kunne komme i spil sammen og understøtte hinanden. På de indledende workshops bidrog medarbejdere med interesser i sundhed således til at kvalificere visionerne om sundhedstemaer i byen, særligt i forhold til idéen om at udvikle sundhedsproducerende veje. Netværkene og engagementet blev på den måde styrket på tværs af forvaltninger.

Samskabelse om innovation

Denne innovationsproces blev koblet til et af de første områder for adskillelse af regnvand og spildevand i bydelen Åbyhøj. Ud over personale fra sundhed og omsorgsområdet var der fagpersoner knyttet til daginstitutioner og skole, idrætsområder, byudvikling og medborgerskab samt naturligvis vejfolk. Hvor innovation traditionelt er orienteret mod de enkelte sektorer, så bliver det konkrete sted afsæt for, at forskellige sektorer – vandforsyning, veje og trafik, grønne områder, børn og unge, sundhed, og så videre – interagerer og udvikler innovative løsninger.

Gennem denne tværfaglige innovative proces bringer deltagerne hver deres faglighed i spil i nye multifunktionelle designs. Faglighederne har hver især været med til at konkretisere, hvad klimatilpasningen i området kan og bør handle om. De har peget på relevante og konkrete institutioner og målgrupper, som de kender til igennem deres daglige arbejde. De har

peget på muligheder og flaskehalse i forhold til, hvordan målgrupperne kan aktiveres på nye måder, herunder hvordan bymiljøet skal udformes for at have en effekt i hverdagen. De har også været med til at kvalificere og udfordre nogle af de tekniske idéer. Alle workshops har på den måde skabt konstruktive og energifyldte visioner for, hvordan klimatilpasning kan gøres relevant for de forskellige typer af målgrupper og institutioner og dermed understøtte disse forvaltningers mål og politikker.

De deltagende medarbejdere fra de øvrige fagområder giver udtryk for, at de har fået øjnene op for klimatilpasning som en arena, hvor de kan arbejde med at realisere deres politikker og mål. De har oplevet samarbejdet som vedkommende og relevant. Der er således udviklet nye arenaer for synergi, hvor forskellige fagområder kan samskabe nye løsninger i bydelen, der skaber værdi lokalt og strategisk.

Det videre arbejde i Aarhus skal være med til at skabe opbakning for at videreudvikle idéerne og for at engagere de lokale borgere i dialogen. Samarbejdet har bidraget til, at Aalborg universitet har udviklet koncepter og værktøjer til at understøtte sundhedsværdier i klimatilpasning. ■

PROJEKT "GULDET" – SAMARBEJDE MED EN INNOVATIV LÆREPROCES

Aalborg Universitet leder projektet, der skal udvikle ny viden og værktøjer til at sikre, at de store investeringer i klimatilpasning i de kommende årtier skaber flere værdier lokalt og i forhold til samfundsudfordringer. Projektet i Åbyhøj er et pilotprojekt for andre bydele. Samarbejder, metoder og erfaringer fra denne bydel kan bruges og udvikles videre i de efterfølgende projekter.